

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 19. april 2016
Kontor: Databeskyttelseskontoret
Sagsbeh: Nanna Østerrøgild Bødker
Sagsnr.: 2016-790-0073
Dok.: 1935126

NOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens forslag til gennemførelsesretsakt angående tilstrækkeligheden af databeskyttelsen, som sikres ved EU-USA privatlivsskjoldet (EU-U.S. Privacy Shield)

Nyt notat

1. Resumé

Kommissionen har den 29. februar 2016 præsenteret et udkast til gennemførelsesretsakt angående tilstrækkeligheden af databeskyttelsen, som sikres ved EU-USA privatlivsskjoldet (komité-sag). Gennemførelsesretsakten er fremsat med hjemmel i Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger. Forslaget vil indebære, at personoplysninger uden yderligere godkendelse kan overføres fra EU til virksomheder i USA, som er tilsluttet det såkaldte privatlivsskjold. Sagen behandles i den såkaldte Artikel 31-Komité, hvor repræsentanter fra medlemsstaternes regeringer deltager. Forslaget forventes drøftet og eventuelt sat til afstemning på mødet i Artikel 31-Komitéen den 29. april 2016. Kommissionens endelige vedtagelse af afgørelsen forventes truffet inden udgangen af juni eller juli 2016. En vedtagelse af forslaget skønnes at have en positiv indvirkning for registre i EU, idet beskyttelsesniveauet, som sikres, når personoplysninger overføres til virksomheder i USA, vurderes at være højere, end tilfældet var ved den tidligere Safe Harbor-ordning. Regeringen agter derfor at stemme for Kommissionens forslag.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

2. Baggrund

Kommissionen har den 29. februar 2016 præsenteret et udkast til gennemførelsesretsakt angående tilstrækkeligheden af databeskyttelsen, som sikres ved det såkaldte EU-USA privatlivsskjold (EU-U.S. Privacy Shield) (komité-sag).

Det følger af persondataloven og det bagvedliggende databeskyttelsesdirektiv (direktiv 95/46/EF), at der som udgangspunkt alene må overføres personoplysninger til et tredjeland (dvs. et land uden for EU og EØS), hvis dette land sikrer et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau.

Kommissionen kan i medfør af databeskyttelsesdirektivet fastslå, at et tredjeland sikrer et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau. Kommissionen fastslog ved en beslutning af 26. juli 2000 (2000/520/EF), at virksomheder i USA, der har tilsluttet sig den såkaldte Safe Harbor-ordning, anses for at sikre et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau.

EU-Domstolen har ved en dom af 6. oktober 2015 (den såkaldte Schrems-dom) erklæret Kommissionens beslutning af 26. juli 2000 om Safe Harbor-ordningen ugyldig. EU-Domstolen lagde bl.a. vægt på, at modtagere i USA af oplysninger fra EU er forpligtet til uden begrænsning at se bort fra Safe Harbor-principperne, når disse er i modstrid med krav i amerikansk lovgivning (præmis 85-86), at der ikke foreligger mulighed for effektive retsmidler, herunder domstolsprøvelse, for de europæiske registrerede (præmis 89 og 95), at en lovgivning, som på generel vis tillader opbevaring af samtlige personoplysninger fra samtlige personer, hvis oplysninger er videregivet fra EU til USA uden nogen form for differentiering, begrænsning eller undtagelse, ikke er begrænset til det strengt nødvendige, som er forudsat i EU-retten (præmis 93), og at der til Kommissionens vedtagelse af en tilstrækkelighedsafgørelse kræves, at Kommissionen behørigt konstaterer, at det pågældende tredjeland på baggrund af dets nationale lovgivning eller dets internationale forpligtelser faktisk sikrer et beskyttelsesniveau af de grundlæggende rettigheder, som i det væsentlige svarer til det niveau, som er i EU (præmis 73 og 96).

De centrale dele af dommen indebærer, at der ikke kan ske overførsel af personoplysninger til virksomheder i USA under henvisning til, at de pågældende virksomheder har tilsluttet sig Safe Harbor-ordningen.

Kommissionen har i længere tid gennem forhandlinger med USA arbejdet på en modernisering af Safe Harbor-ordningen og har i lyset af Schremsdommen fortsat arbejdet med at skabe et nyt og sikkert grundlag for overførsel af personoplysninger fra EU til USA.

Den 2. februar 2016 meddelte Kommissionen, at man havde opnået et forhandlingsresultat, som begge parter var enige om.

Kommissionen offentliggjorde den 29. februar 2016 et udkast til en ny tilstrækkelighedsafgørelse, som skal erstatte beslutningen fra juli 2000 (Safe Harbor-ordningen).

Forslaget behandles i en undersøgelsesprocedure i den såkaldte Artikel 31-Komité, hvor repræsentanter fra medlemsstaternes regeringer deltager.

Afgiver Komitéen en positiv udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver Komitéen en negativ udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen ikke forslaget, idet Kommissionen kan forelægge Komitéen et ændret forslag eller kan forelægge forslaget for appeludvalget, som består af repræsentanter fra EU-landene, og har Kommissionen som formand. Afgives der ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal kan Kommissionen enten vedtage forslaget, eller forelægge et ændret forslag for Komitéen eller forelægge sagen for appeludvalget.

Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en negativ udtalelse om forslaget, kan Kommissionen ikke vedtage forslaget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en positiv udtalelse, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver appeludvalget ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal, kan Kommissionen vedtage forslaget.

Forslaget forventes drøftet og eventuelt sat til afstemning på mødet i Artikel 31-Komitéen den 29. april 2016.

Hvis forslaget ikke sættes til afstemning på dette møde, er det regeringens forventning, at forslaget bliver sat til afstemning på mødet i Komitéen den 19. maj 2016.

Forslaget forventes endelig vedtaget af Kommissionen inden udgangen af juni eller juli 2016.

3. Formål og indhold

3.1. Indledning

Kommissionens forslag til tilstrækkelighedsafgørelse vil, når den er vedtaget, indebære, at personoplysninger uden yderligere godkendelse kan overføres fra EU til virksomheder i USA, som er tilsluttet det såkaldte privatlivsskjold.

Tilstrækkelighedsafgørelsen er baseret på det såkaldte privatlivsskjold, som er resultat af forhandlinger mellem Europa-Kommissionen og USA. Der er ikke tale om en aftale mellem parterne. Resultatet af forhandlingerne ligger dog til grund for Kommissionens vurdering af beskyttelsesniveauet i USA. Resultaterne af forhandlingerne er derfor vedlagt som bilag til gennemførelsesretsakten.

3.2. Privatlivsskjoldsprincipperne

Systemet bygger på en ordning, hvor virksomheder i USA frivilligt vælger at tilslutte sig privatlivsskjoldsprincipperne for derved at kunne nyde godt af den tilstrækkelighedsafgørelse, som Kommissionen træffer, og som indebærer, at personoplysninger kan overføres fra EU. I det omfang en virksomhed tilslutter sig principperne, forpligter virksomheden sig til at overholde dem.

Privatlivsskjoldsprincipperne er vedlagt som bilag til afgørelsen.

De grundlæggende principper, som skal overholdes af de virksomheder, som tilslutter sig privatlivsskjoldet vedrører oplysning om behandling, den registreredes valg, ansvarlighed ved videreoverførsel, sikkerhed, integritet og formålsbegrænsning, indsigt og klageadgang, håndhævelse og ansvar.

3.2.1. Oplysningsprincippet

Privatlivsskjoldsprincipperne indeholder krav om, at en amerikansk virksomhed, der ønsker at indføre personoplysninger fra Europa, skal oplyse de registrerede om bl.a. hvilke oplysninger, der behandles og til hvilket formål. Oplysningsprincippet er også et grundlæggende princip i europæisk databeskyttelseslovgivning, som bl.a. skal sikre gennemsigtighed for den registrerede og give den registrerede mulighed for at udøve sine rettigheder.

3.2.2. Princippet om den registreredes valg

En virksomhed skal give den registrerede mulighed for at vælge, om personoplysninger om dem kan videregives til andre, eller om oplysninger kan behandles til andre formål, end det formål, som oplysningerne oprindeligt blev indsamlet til.

3.2.3. Princippet om ansvarlighed ved videreoverførsel

Det er vigtigt, at den beskyttelse, som følger af privatlivsskjoldet, følger med, når personoplysninger videregives til tredjeparter, som ikke har tilsluttet sig privatlivsskjoldet. Derfor skal den dataansvarlige virksomhed, som er tilsluttet privatlivsskjoldet, indgå en kontrakt med eventuelle tredjeparter, som bl.a. sikrer, at personoplysningerne alene behandles til begrænsede formål, og at tredjeparten sikrer det samme beskyttelsesniveau, som er sikret ved privatlivsskjoldet. Ved videregivelse til den pågældende tredjepart gælder principperne om oplysning og valg også.

3.2.4. Sikkerhed

Virksomheder skal under hensyntagen til risikoen ved behandlingen tage rimelige og passende skridt til at forhindre, at personoplysninger bl.a. misbruges, ændres eller destrueres.

3.2.5. Princippet om integritet og formålsbegrænsning

Virksomheder skal sikre, at behandling af personoplysninger er begrænset til det, som er relevant for formålet med behandlingen og skal sikre, at personoplysninger ikke bliver behandlet til inkompatible formål. Virksomheder skal endvidere tage rimelige skridt til at sikre, at personoplysninger er korrekte, ajourførte og fuldstændige.

3.2.6. Indsigt

Den registrerede skal have adgang til indsigt i personoplysninger, som behandles om dem hos den amerikanske virksomhed.

3.2.7. Klageadgang, håndhævelse og ansvar

Registrerede i EU skal have tilstrækkelig mulighed for at klage, hvis personoplysninger om dem behandles i strid med privatlivsskjoldsprincipperne, ligesom det sikres, at eventuelle afgørelser kan håndhæves, og at den dataansvarlige kan ifalde erstatningsansvar. I den forbindelse er der oprettet en række klageadgange bl.a. til de pågældende virksomheder, til amerikanske myndigheder samt europæiske datatilsyn.

USA vil derudover oprette en ny klagemekanisme for EU-borgere på området for nationale efterretninger i form af en ombudsmand, som er uafhængig af de

amerikanske nationale sikkerhedsmyndigheder. Ombudsmanden får til opgave at følge op på klager og forespørgsler fra EU-borgere om national sikkerhedsadgang og skal oplyse om, hvorvidt de relevante love er blevet overholdt, eller om eventuel manglende overholdelse er afhjulpet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om Kommissionens forslag. Forslaget har dog været i høring på et møde i Europa-Parlamentets LIBE-udvalg den 17. marts 2016, hvor medlemmer af Europa-Parlamentet og interessenter drøftede forslaget med Kommissionen og repræsentanter fra den amerikanske regering. Der blev ikke på mødet vedtaget en udtalelse om forslaget, men generelt var der meget stor utilfredshed at spore hos medlemmerne af udvalget.

5. Nærhedsprincippet

Der er tale om en gennemførelsesforanstaltning til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslagene er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Det fremgår af artikel 25, stk. 6, i databeskyttelsesdirektivet, at Europa-Kommissionen kan fastslå om et tredjeland sikrer et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau efter en vurdering af bl.a. tredjelandets nationale lovgivning og dets internationale forpligtelser. Kommissionen skal i så fald følge den særlige procedure, som er beskrevet i direktivets artikel 31, stk. 2. Det vil bl.a. sige, at beslutningen skal træffes på grundlag af en udtalelse, som afgives af en Komité, der er nedsat i henhold til direktivets artikel 31, stk. 1, og som består af repræsentanter for medlemsstaternes regeringer.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget indebærer ikke ændringer i dansk ret.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at have statsfinansielle konsekvenser.

Forslaget vurderes at kunne have en positiv erhvervsøkonomisk indvirkning for erhvervslivet, som vil kunne overføre personoplysninger til virksomheder i USA uden yderligere godkendelse.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

En vedtagelse af forslaget skønnes at have en positiv indvirkning for registrerede i EU, idet beskyttelsesniveauet, som sikres, når personoplysninger overføres til virksomheder i USA vurderes at være højere, end tilfældet var ved den tidligere Safe Harbor-ordning.

8. Høring

Forslaget er blevet forelagt den såkaldte Artikel 29-gruppe, som består af repræsentanter fra medlemsstaternes datatilsyn, og som efter databeskyttelsesdirektivet har en uafhængig og rådgivende rolle på databeskyttelsesområdet. Artikel 29-gruppen fremkom den 13. april 2016 med sin udtalelse om Kommissionens udkast.

Artikel 29-gruppen konstaterer først og fremmest, at udkastet indeholder mange og væsentlige forbedringer i forhold til den tidligere Safe Harbor-ordning. Artikel 29-gruppen peger i den forbindelse særligt på øget transparens, herunder i forhold til lister over organisationer, der er eller har været tilsluttet ordningen, og i forhold til, i hvilket omfang oplysninger kan tilgås af de amerikanske myndigheder af hensyn til national sikkerhed eller retshåndhævelse. Artikel 29-gruppen er endvidere meget tilfreds med at have fået oplyst, at alle overførsler af personoplysninger til USA – uanset hvilket overførselsgrundlag der benyttes – er beskyttet af privatlivsskjoldsprincipperne.

Til trods for ovennævnte forbedringer har Artikel 29-gruppen tre store bekymringer, som gruppen opfordrer Kommissionen til at finde en passende løsning på. Det drejer sig for det første om de kommercielle aspekter af aftalen, hvorefter privatlivsskjoldet ikke indeholder udtrykkelige bestemmelser om sletning. For det andet henviser gruppen til, at privatlivsskjoldets undtagelser af hensyn til national sikkerhed mv. i aftalens bilag VI ikke fuldstændigt udelukker, at der fortsat kan ske masseindsamling af vilkårlige personoplysninger. Endelig stiller Artikel 29-gruppen for det tredje spørgsmålstejn ved, om den kommende ombudsmands-mekanisme – hvortil EU-borgere i nærmere bestemt omfang kan klage – indeholder tilstrækkelige beføjelser til at kunne fungere effektivt.

Kommissionens forslag er endvidere blevet forelagt Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (EDPS), som forventes at udtale sig om forslaget ultimo april.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det er ikke på nuværende tidspunkt klart, om der vil være et kvalificeret flertal for eller i mod en udtalelse om forslaget på mødet i Artikel 31-Komitéen den 29. april 2016.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen mener, at det er vigtigt, at der hurtigst muligt bliver skabt et grundlag, der kan skabe juridisk sikkerhed for de virksomheder, der er involveret i overførelse af data mellem EU og USA. Kommissionens forslag vil kunne give en enklere, mindre byrdefuld og dermed mere omkostningseffektiv mekanisme for de europæiske virksomheders dataudveksling på tværs af Atlanten. Betydningen af dataoverførelse er stigende i samhandelen på tværs af grænser og en forudsætning for, at mange europæiske virksomheder kan konkurrere på det globale marked.

Regeringen støtter endvidere principielt initiativer med henblik på at styrke det digitale indre marked ved at fjerne de barrierer, der forhindrer forbrugerne i at anvende digitale tjenester på tværs af grænser, og virksomhederne i at udbyde disse.

Regeringen skal dog bemærke, at Artikel 29-gruppens udtalelse af 13. april 2016 kan give anledning til visse overvejelser.

Det er regeringens forventning, at Kommissionen på mødet i Artikel 31-Komitéen den 29. april 2016 vil adressere Artikel 29-gruppens betænkeligheder.

Henset til ovennævnte fordele ved forslaget agter regeringen under alle omstændigheder at støtte Kommissionens forslag.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.